

EINDVERSLAG

GENT SINT-BAAFSKATHEDRAAL PROEFPUTTEN BINNENKOER MET WETENSCHAPPELIJKE VRAAGSTELLING (prov. OOST-VLAANDEREN)

Auteur: Tomas BRADT
Redactie: Tina BRUYNINCKX

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Projectcode: 2017J182

Vergunningsnummer:	2017J182
Projectleider:	Thomas Apers
Naam erkende archeoloog:	Tomas Bradt
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2016/00127
veldwerkleider:	Tomas Bradt
Archeologisch team:	Tomas Bradt, Thomas Apers, Sarah Vanderlinde, Christof Vanhoutte,
Bevoegde Vlaamse overheid:	Nancy Lemay (Erfgoedconsulent Archeologie, Onroerend Erfgoed)
Plannen:	Tina Bruyninckx
Conservatie:	/
Materiaaltekeningen:	/
Provincie:	Oost-Vlaanderen
Gemeente:	Gent
Deelgemeente:	Gent-centrum
Plaats:	Sint-Baafskathedraal
Projectcode:	2017J182
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	X: 105071.8, Y: 193838.3; X: 105046.5, Y: 193861.5; X: 105046.5, Y: 193838.3; X: 105071.8, Y: 193861.5
Kadastergegevens:	Gent, afdeling 3, sectie C, percelen 565c (<i>partim</i>) en 567a (<i>partim</i>)
Begindatum onderzoek:	16/10/2017
Einddatum onderzoek:	18/12/2017
Relevante termen thesauri:	Middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, wetenschappelijke vraagstelling, kathedraal, kerkhof, funderingen
Beheer opgravingsdata:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Beheer vondsten:	Kathedrale kerkfabriek Sint-Baafs te Gent Hoofdkerkstraat 1 9000 Gent
Nummer wettelijk depot:	D/2019/12.811/07
Titel:	Gent Sint-Baafskathedraal Proefputten Binnenkoer met Wetenschappelijke Vraagstelling. (prov. Oost-Vlaanderen). Eindverslag
Rapportnummer:	2019/07
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0. INHOUDSTAFEL

0. INHOUDSTAFEL	3
1. BESCHRIJVING VAN DE UITGEVOERDE WERKEN	4
1.1. BESCHRIJVING VAN DE ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.1.1. Vraagstelling	4
1.1.2. Randvoorwaarden.....	4
1.2. WERKWIJZE EN OPGRAVINGSTRATEGIE	5
2. BESCHRIJVING VAN DE ONDERZOEKSRESULTATEN	7
2.1. ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS	7
2.2. ARCHEOLOGISCHE BESCHRIJVING	7
2.2.1. Stratigrafie	7
2.2.2. Sporen en structuren	9
2.2.2.1. Funderingen en muurstructuren (zie plan in bijlage 2)	9
2.2.2.2. Menselijke begravingen.....	18
2.2.3. Vondsten	20
2.2.3.1. Aardewerk.....	20
2.2.3.2. Metaal.....	20
2.3. INTERPRETATIE	21
2.4. BESCHRIJVING VAN DE GEPLANDE WERKEN.....	23
2.4.1. Onderzoeksvragen	23
3. BIBLIOGRAFIE.....	25
4. BIJLAGEN	26

1. BESCHRIJVING VAN DE UITGEVOERDE WERKEN

1.1. Beschrijving van de onderzoeksopdracht

1.1.1. Vraagstelling

Naar aanleiding van de aanleg van een nieuw bezoekerscentrum, met bijhorende nieuwbouw direct ten noordoosten van de Sint-Baafskathedraal in het stadscentrum van Gent, werd in opdracht van de kerkfabriek een archeologisch onderzoek met wetenschappelijke vraagstelling aangevraagd om uit te zoeken hoe diep en op welke manier de aangrenzende gebouwen en structuren gefundeerd zijn. De uitgravingen voor het funderingsonderzoek dienden door archeologen uitgevoerd te worden aangezien de locatie voor de nieuwbouw zich ter hoogte van het oorspronkelijke kerkhof van de Sint-Baafskathedraal bevindt en er dus een zeer hoge archeologische verwachting is naar begravingen toe, maar ook naar andere archeologische sporen of structuren. Het onderzoek werd uitgevoerd door Monument Vandekerckhove nv.

1.1.2. Randvoorwaarden

Gezien de hoge bouwkundige en archeologische waarde van de Sint-Baafskathedraal is het van belang dat elke grondversturende activiteit in en rond het beschermde gebouw archeologisch opgevolgd wordt. Omwille van stabiliteitsredenen moest de opdrachtgever een zicht krijgen op de opbouw en de diepte van de funderingen van de huidige gebouwen en structuren rondom de toekomstige nieuwbouw. In de archeologienota aangaande het totale project was reeds beslist dat gans de zone van de nieuwbouw wegens de hoge archeologische verwachting vooraf volledig vlakdekkend onderzocht dient te worden.¹ Aangezien de resultaten van het funderingsonderzoek in de bouwaanvraag dienden verwerkt te worden, moest het graven van de funderingsputten vooraf gebeuren. Om dit zo snel mogelijk gedaan te krijgen, gebeurde dit via een wetenschappelijke vraagstelling.

Er werd zodanig te werk gegaan dat er een zo maximaal mogelijk zicht verkregen werd op de opbouw en diepte van de omliggende funderingen, zonder daarbij onnodig menselijke resten of archeologische structuren te verstoren. Dit om de interpretatie van het toekomstig archeologisch onderzoek niet te bemoeilijken en ook geen onnodig tijdsverlies te veroorzaken door het moeten vrijleggen en verwijderen van skeletten.

¹ VERAART D., BRADT T. & LEENKNEGT B. 2017; VERAART D. & BRADT T. 2017.

1.2. Werkwijze en opgravingstrategie

In totaal werden 8 putten gegraven (zie figuur 2 en bijlage 1). Zes werkputten situeren zich ter hoogte van de geplande nieuwbouw op de binnenkoer van de kathedraal. Deze hadden als doel zicht te krijgen op de opbouw en de diepte van de omliggende funderingen. Na het verwijderen van de huidige vloer en de recente verharding eronder werd manueel verder verdiept. Zoals reeds gesteld was het de bedoeling om zo weinig mogelijk archeologische resten te verstoren en toch zoveel mogelijk zicht te krijgen op de opbouw en de diepte van de omliggende funderingen.

Figuur 1: Overzicht tijdens het graven van de stabiliteitsputten in de binnenkoer.

Eén put (WP7) werd gegraven in de binnentuin van de kathedraal, ten oosten van het koor. Deze uitgraving had als bedoeling zicht te krijgen op de fundering van het koor. Op aangeven van de archeologen werd de locatie gekozen waar in 1998 reeds een put gegraven werd, zodoende niet onnodig skeletten te verstoren. Deze put werd met behulp van een minigraver uitgegraven. Het werd snel duidelijk dat de gegevens die

toen door de provincie Oost-Vlaanderen opgetekend en beschreven waren klopten (zie verder).

Werkput 8 bevindt zich in de zogenaamde wijnkelder van de sacristie. De reden waarom de put hier werd gegraven, was de uitdrukkelijke vraag van de opdrachtgever om de onderkant van de fundering in die zone te achterhalen. Aangezien de wijnkelder zich al twee meter dieper bevindt dan het huidige loopniveau van de binnenkoer, werd geopteerd om de funderingsdiepte langs de binnenkant te onderzoeken. In de put aan de buitenkant van deze muur (WP1) kwamen namelijk reeds op -75cm diepte intacte skeletten aan het licht. Het verder verdiepen van deze put tot op de onderkant van de fundering zou heel tijdrovend en verstorend zijn geweest en werd op die manier dus vermeden.

Figuur 2: Situering van de gegraven werkputten (zie bijlage 1).

2. BESCHRIJVING VAN DE ONDERZOEKSRESULTATEN

2.1. Archeologische voorkennis

In de archeologienota werd het landschappelijke, historische, bouwkundige en archeologische belang van de Sint-Baafskathedraal uitgebreid uit de doeken gedaan.² De huidige kathedraal, waarvan de oudste resten teruggaan tot het midden van de 13de eeuw, bevindt zich op de vermoedelijke locatie van de oudste kerk van Gent, de zogenaamde Sint-Janskerk, binnen één van de oudste stadsdelen van Gent. De kans is dus groot dat er zich binnen de te verstoren zones archeologische resten en vondsten bevinden die ons meer kennis kunnen verschaffen over de vroegste stadsontwikkeling van Gent.

2.2. Archeologische beschrijving

2.2.1. Stratigrafie

Aangezien het onderzoek vooral gericht was op het achterhalen van de opbouw en diepte van de fundering, was een zicht krijgen op de stratigrafie niet de eerste prioriteit. Het was vooral van belang om de diepte van het eerste archeologische niveau, en dan vooral de diepte van de eerste skeletten, te achterhalen in functie van het toekomstige vlakdekkende onderzoek. In die zin kunnen de putten als proefputten gezien worden, waardoor de verwachtingen van het vervolgonderzoek beter zullen kunnen ingeschat worden.

In WP1 kwamen de eerste resten van intacte skeletten tevoorschijn op een diepte van -75cm. Onder een 60cm dik vrij los puinig pakket kwam een vrij homogene donkere grijsbruine laag aan het licht waarin de skeletten vervat zaten (zie figuur 3). Vanaf deze diepte kunnen er tijdens het vlakdekkende vervolgonderzoek in deze zone dus skeletten verwacht worden.

WP8 werd gegraven in de wijnkelder van de sacristie. Onder de fundering, die zo'n 3m diep ten opzichte van het loopniveau van de huidige binnenkoer doorliep, werd een homogeen zandig pakket zichtbaar waarin aan één kant een interessante zwarte humeuze laag te zien was (zie figuur 4). Belangrijk voor het vlakdekkende

² VERAART D., BRADT T. & LEENKNEGT B. 2017.

vervolgonderzoek is dus dat er rekening moet worden gehouden met archeologische resten tot -3m onder het huidige loopniveau.

Figuur 3: Zicht op vlak 3 van WP1 met resten van twee – deels verstoorde – menselijke begravingen.

Figuur 4: Kleine verdieping tot onder de fundering, gegraven onderaan de wijnkelder (WP8), waarbij een heel interessante zwarte humeuze laag tevoorschijn kwam.

2.2.2. Sporen en structuren

2.2.2.1. Funderingen en muurstructuren (zie plan in bijlage 2)

In WP1 werd direct onder de huidige vloer op een soort massief gestoten dat opgebouwd was met bakstenen en natuurstenen (zie figuur 5). De functie hiervan was niet meteen duidelijk. Mogelijk gaat het om een restant van een ouder verhard vloerniveau van de binnenkoer of eventueel om een versteviging van de huidige vloer. Na het verwijderen ervan werd verder verdiept en op 75cm diepte werd gestoten op een trap van de fundering die 25cm uitstak en in baksteen was opgebouwd (zie figuur 3).

In WP2 kwam de fundering van het gebouw direct ten westen van de put reeds op 15cm diepte aan het licht. Deze stak 30cm uit naar binnen en was opgebouwd met bakstenen. Verrassend genoeg werd in deze put reeds op 10cm diepte op een oude bakstenen muurstructuur gestoten. Ten noorden ervan bevindt er zich mogelijk een bakstenen gewelf tegenaan dat samengehouden wordt door lichtgrijze mortel met een halvemaa-nvormig gat erin (zie figuur 6). Dit zou eventueel een oude kelder, waterput of beerput kunnen zijn. Voorlopig wordt deze constructie gedateerd in de 17de-18de eeuw.

Figuur 5: Zicht op vlak 1 in WP1 met de resten van een bakstenen-natuurstenen massief.

Figuur 6: Zicht op de vermoedelijk 17de – 18de-eeuwse bakstenen muren in WP2.

In WP3 en WP4 werd meteen onder de huidige vloer van de binnenkoer op een oud massief rioleringssysteem gestoten waarvan twee aftakkingen werden gevonden. Grijs platte natuurstenen dekken het onderliggende, met bakstenen opgemetste kanaal af. Gezien het gebruikte baksteentype is dit rioleringssysteem wellicht niet ouder dan de 19de eeuw. In WP3 bevond het kanaal zich in het westen vrijwel tegen de muur van de sacristie aan, waardoor de diepte van de fundering niet verder te onderzoeken viel (zie figuur 7).

De fundering van de muur die de binnenkoer van de tuin afschermde (WP4) was de eerste 40cm gefundeerd op slordig gemetste bakstenen. Vervolgens vormde hij een trapje van zo'n 10cm naar binnen toe en werd in de volgende 40cm een spaarboog zichtbaar (zie figuur 8).

Figuur 7: Zicht op WP3 met de vermoedelijke riolering.

Figuur 8: Zicht op een aftakking naar het zuidoosten toe van de vermoedelijke riolering met eronder een intacte, maar deels verstoorde menselijke begraving (WP4).

Bij het verdiepen in WP5 kwam merkwaardig genoeg een bijna intacte 16de-eeuwse grape in roodgeglazuurd aardewerk aan het licht (zie figuur 9). Mogelijk werd deze hergebruikt als veegpot in een vroegere vloer van de binnenkoer. Na het verwijderen van de pot werd het verdiepen langs de fundering van de kathedraal erg bemoeilijkt door de aanwezigheid van verschillende leidingen. Toch kon nog tot op 1,3m diepte manueel gegraven worden. De natuurstenen fundering van het koor van de Sint-Baafskathedraal loopt in het noorden de eerste 50cm recht naar beneden. Vervolgens werd die getrapt en sprong maximaal 30cm naar binnen toe (zie figuur 10). Via een lokale peiling van nog zo'n 80cm diep werd nagegaan of er zich nog een trap in de fundering bevindt. Er werd daarbij op geen nieuw uitsprong van de fundering gestoten waardoor verondersteld kan worden dat de fundering van dan af vrijwel recht naar beneden loopt.

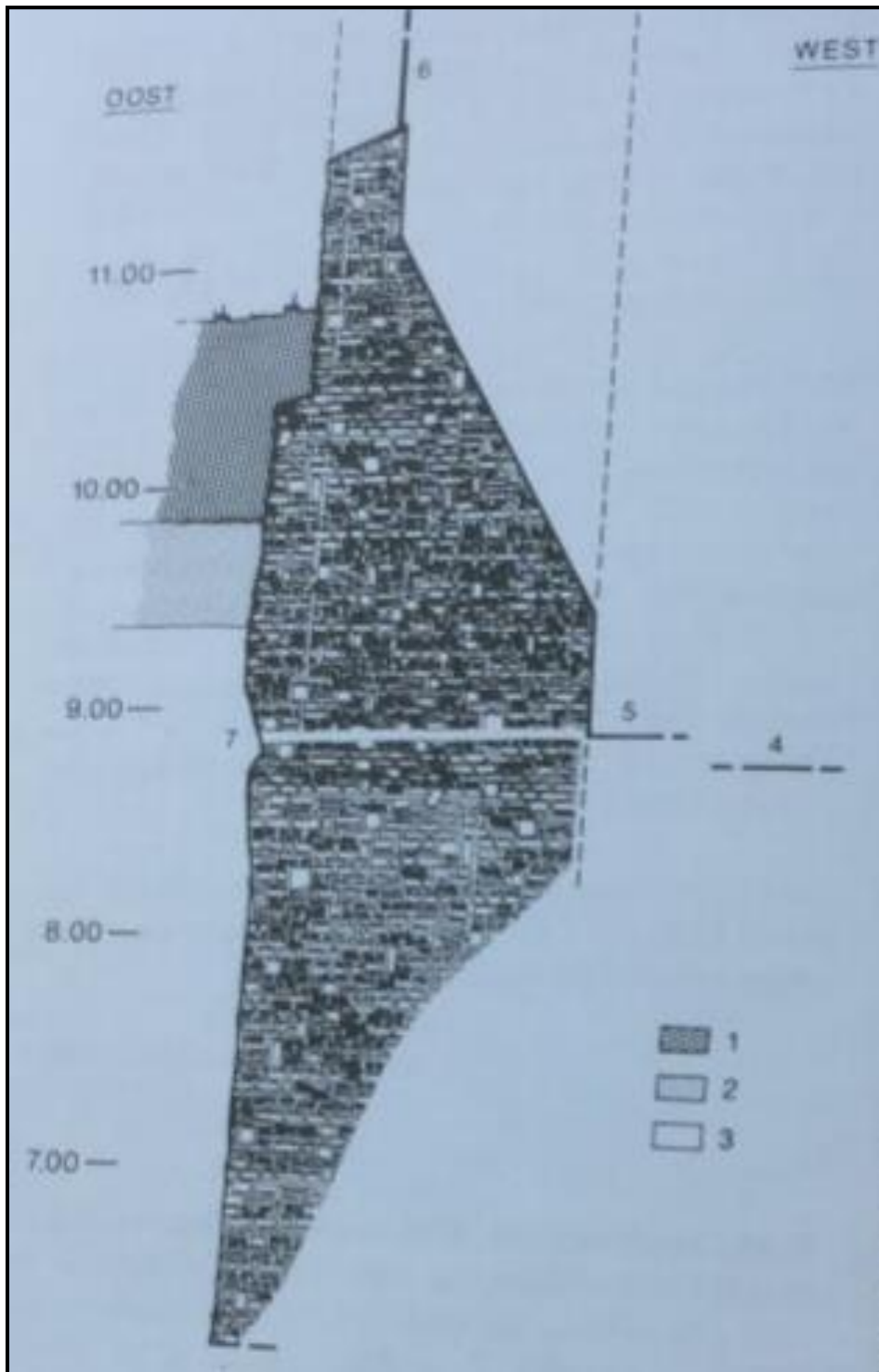

Figuur 9: Vrijwel intacte pot in WP5, direct onder de huidige verharding van de binnenkoer tegen het koor van de Sint-Baafskathedraal.

Figuur 10: Zicht in WP5 op de getrapte natuurstenen fundering van het koor van de Sint-Baafskathedraal.

Van de fundering van het koor in het oosten (in de binnentuin) werd bij het graven van een put in 1998 reeds een tekening gemaakt (zie figuur 11). Jammer genoeg waren toen bij het uitgraven ervan geen archeologen ter plekke, waardoor er vermoedelijk heel wat skeletten zomaar zijn weg gegraven. Toch bevat de tekening, die na de uitgraving door Luc Bauters gemaakt werd, nog heel wat interessante informatie. Op uitdrukkelijke vraag echter van de opdrachtgever moest in deze zone opnieuw een put gegraven worden om zicht te krijgen op de fundering van het koor in deze zone. Het werd bij het uitgraven van diezelfde put (WP7) snel duidelijk dat de informatie die uit de tekening kan worden gehaald, zoals verwacht, wel degelijk klopt en betrouwbaar is. Zoals ook te zien is op de tekening vertoont de fundering op een diepte van ongeveer 30cm één trap van 20cm, waarna de fundering tot aan de onderkant zo goed als recht naar beneden loopt (zie figuur 12). Direct ten zuiden van de put kwamen verschillende menselijke schedels aan het licht. Deze leken echter niet meer in verband te zitten, wellicht als gevolg van de uitgraving in 1998.

Figuur 10: Oost-westprofiel van het funderingsonderzoek ten oosten van de kathedraal met aanduiding van (1) de bovenlaag met sporen van inhumaties, (2) de onderliggende losse zavellagen, (3) de harde ongestoorde moederbodem, (4) het vloerniveau van de romaanse crypte en het vloerniveau van de kranskapellen van de gotische crypte, (6) venster en bijbehorende afzaat om licht te brengen in de crypte, (7) de grens tussen twee niveaus in funderingsopbouw.³

³ BAUTERS L. *et al.* 1998, p. 50.

Figuur 11: Zicht op de fundering van het koor in WP7 in de binnentuin.

In WP6 werd ook vrijwel onmiddellijk op massieve structuren gestoten (zie figuur 13). Ter hoogte van de steunbeer gaat het wellicht om de originele fundering in baksteen. In de uiterste noordwesthoek bevond zich echter een stevig gemetst gewelf dat mogelijk deel uitmaakt van een onderliggende citerne. Direct ten zuiden bevond zich een recente riolering.

Figuur 13: Zicht op de fundering en structuren in WP6.

Tot slot is er de put die in de wijnkelder van de sacristie gegraven werd om de diepte van de fundering te achterhalen. Daarbij moest eerst een zeer harde beton- en puinlaag van zo'n 30cm dikte losgeschoten worden. Daaronder kwam een oudere bakstenen verharding aan het licht waarvan de functie niet helemaal duidelijk was. Mogelijk maakte deze deel uit van de fundering van het gebouw aangezien er een bakstenen funderingspijler op lijkt te rusten (zie figuur 14).

Figuur 14: Zicht op vlak 2 van WP8 in de wijnkelder met het bakstenen niveau waarop in het zuiden een bakstenen funderingspijler lijkt te rusten.

2.2.2.2. Menselijke begravingen

In vier putten kon een zicht verkregen worden op de aanwezigheid van menselijke begravingen. In WP1 en WP4 was dit het duidelijkst (zie plan in bijlage 2). Daar kwamen de resten van deels verstoorde, maar wel intacte skeletten op een diepte van -75cm onder het huidige loopniveau aan het licht. Ze waren allemaal met het hoofd in het westen en de voeten in het oosten begraven (zie figuren 15 en 16). Bij het verdiepen langs de fundering in WP5 werden in het noordprofiel, onder de leidingen, resten van verschillende begravingen opgemerkt. Ook ten zuiden van WP7 in de tuinzone werden enkele losse schedels vastgesteld.

Figuur 15: Zicht op skeletten in WP1.

Figuur 16: Een nog deels intact skelet in WP4.

2.2.3. Vondsten

2.2.3.1. Aardewerk

In WP5 werd vlak tegen de fundering van het koor een 16de-eeuwse grape in rood geglazuurd aardewerk gevonden. Deze werd vermoedelijk hergebruikt als veegpot in een oudere vloer.

2.2.3.2. Metaal

Er werden tijdens het onderzoek twee munten gevonden via metaaldetectie. Beide kunnen gedateerd worden in de 16de eeuw. De ene (inventarisnummer 5) valt te linken met Karel V en de andere betreft een koperen milt van Filips II geslagen tussen 1555 en 1598 (zie figuur 17).

Figuur 17: Munt uit de tweede helft van de 16de eeuw.

2.3. Interpretatie

In functie van de aanleg van een nieuw bezoekerscentrum aan de Sint-Baafskathedraal zal er ter hoogte van de binnenkoer een nieuwbouw komen die het archeologisch erfgoed tot op de moederbodem zal verstoren. Hiervoor werd via een archeologienota reeds een vlakdekkend onderzoek opgelegd, aangezien deze zone zich ter hoogte van het middeleeuwse kerkhof van de Sint-Baafskathedraal bevindt.⁴ Om echter de bouwaanvraag te kunnen vervolledigen bleek het voor de opdrachtgever noodzakelijk om in deze zone vooraf een beter zicht te krijgen op de diepte en opbouw van de funderingen van de omliggende gebouwen. Het graven van deze putten is dan ook de aanleiding voor dit (beperkte) archeologische onderzoek. Om dit zo snel mogelijk gedaan te krijgen, gebeurde dit via een wetenschappelijke vraagstelling.

De fundering van het koor van de Sint-Baafskathedraal is opgebouwd uit vrij mooi rechthoekig gekapte natuurstenen blokken (zie WP5 en WP7). Ter hoogte van WP5 sprong deze fundering via een trap 30cm in. Het beeld in WP7 kwam overeen met de tekening die in 1998 van de fundering gemaakt werd, en toont ook een insprong via een trap van 20cm. De fundering van de andere omliggende gebouwen (sacristie en overwelfde tussenruimte) was opgebouwd uit bakstenen. Deze sprong eveneens 30cm, naar buiten toe, in. De natuurstenen steunbeer ter hoogte van WP6 was eveneens gefundeerd op een bakstenen constructie. De muur (WP4) die de binnenkoer van de tuin scheidt, en die volgens de plannen zal afgebroken worden, is gefundeerd op een bakstenen spaarboog die op een diepte van 40cm 15cm naar buiten toe in springt.

Behalve dat deze putten een zicht geven op de opbouw en diepte van de funderingen, kunnen ze ook gezien worden als proefputten waardoor nu een betere inschatting van de verwachtingen mogelijk is in functie van het vlakdekkende vervolgonderzoek. Hierdoor kon dus ook een antwoord gegeven worden op volgende onderzoeksvragen:

- Op welke diepte bevindt zich te eerste archeologische niveau?
- Op welke diepte komen de eerste skeletten aan het licht?
- Welke andere archeologische sporen (muren, vloeren, kuilen, ...) worden aangetroffen? Wat is hun datering?
- Hoe zit het met eventuele verstoringen in deze zone?

⁴ VERAART D., BRADT T. & LEENKNEGT B. 2017; VERAART D. & BRADT T. 2017.

In twee putten (WP1 en WP4) kon tot op een niveau gegraven worden waarop de eerste skeletten aan het licht kwamen. Deze bevonden zich op een diepte van -75cm onder de huidige vloer van de binnenkoer. Naast skeletten werd in twee putten (WP3 en WP4) ook op een systeem van waterafvoer in de vorm van gemetste kanalen afgedekt met natuurstenen dekstenen gestoten. Dit waterafvoersysteem dateert vermoedelijk uit de 19de eeuw. In WP2 werd vrijwel meteen onder de huidige binnenkoer gestoten op een oudere bakstenen constructie die terug kan gaan tot de 17de -18de eeuw. Mogelijk gaat het om een kelder, beerput of waterput.

In de put die gegraven werd in de wijnkelder van de sacristie (WP8) werd onder de bakstenen fundering een zwarte organische laag gevonden die zich boven de zandige moederbodem bevindt. Hieruit kan afgeleid worden dat er tijdens het vlakdekkende vervolgonderzoek rekening gehouden moet worden met de aanwezigheid van archeologische sporen tot op -3m onder het huidige loopvlak.

Dit onderzoek naar de diepte en opbouw van de funderingen heeft naast de initiële doelstelling (het funderingsonderzoek) gezorgd voor een beter verwachtingspatroon voor het toekomstige vlakdekkende onderzoek. Hiermee dient dan ook rekening gehouden te worden en moet deze als een aanvulling van de archeologienota gezien worden.

2.4 Beschrijving van de geplande werken

Een nieuwe trap- en lifthal met sanitaire ruimtes zal voorzien worden ter hoogte van de binnenkoer waarbij er over de hele oppervlakte een uitgraving van ca. 3,80m diepte zal worden gerealiseerd, met lokaal nog een bijkomende uitgraving voor de liftput. Het voorafgaand stabiliteitsonderzoek heeft aangetoond dat er zich in deze zone vanaf een diepte van circa 70cm reeds skeletten van het oorspronkelijke kerkhof bevinden. In sommige putten werd vrijwel meteen onder de stabilisé van de huidige vloer gestoten op oude bakstenen muren. Afgaand op het aangesneden kerkhofpakket van 1m dik dat in de tuin in 1998 werd aangetroffen wordt uitgegaan van minstens 4 à 5 begravingsniveaus. Aangezien de putten in op de binnenkoer niet als doel hadden het totale aantal begravingsniveaus te achterhalen, moet dit echter slechts als een ruwe inschatting gezien worden.

Deze zone dient volledig vlakdekkend opgegraven te worden. De huidige vloer dient uitgediept te worden door de aannemer onder begeleiding van een archeoloog. Vervolgens wordt met behulp van een kraantje tot op het eerste archeologische niveau verdiept. Daarna wordt door de archeologen zelf manueel verdiept tot het onderste niveau waar zich nog sporen van menselijke activiteiten in kunnen bevinden.

2.4.1. Onderzoeksvragen

Aan volgende doelstellingen die werden opgesteld in functie van het archeologisch onderzoek met wetenschappelijke vraagstelling werd voldaan:

Er werd voldoende zicht verkregen op de opbouw en de diepte van de funderingen van de aanpalende gebouwen in functie van de bouwaanvraag voor de geplande werken in deze zone. Daarbij werd uitgegaan van een zo maximale beantwoording van de vragen in verband met de funderingen en een zo minimale verstoring van de aanwezige archeologische sporen in functie van het latere vlakdekkende archeologische onderzoek.

Volgende bijkomende vraagstellingen werden eveneens beantwoord:

- Op welke diepte bevindt zich het eerste archeologische niveau?

Onder de verharding en fundering van de huidige vloer van de binnenkoer (-15cm) kwamen vrijwel meteen al archeologische sporen aan het licht.

- Op welke diepte komen de eerste skeletten aan het licht?

De eerste intacte menselijke begravingen kwamen vanaf -75cm aan het licht.

- Welke andere archeologische sporen (muren, vloeren, kuilen, ...) worden aangetroffen? Wat is hun datering?

Er werden een gemetst systeem van waterafvoer uit de 19de eeuw en een grote bakstenen structuur uit de 17de -18de eeuw gevonden.

- Hoe zit het met eventuele verstoringen in deze zone?

In het zuidwesten van de binnenkoer werd op een vermoedelijke 20ste eeuwse citerne gestoten die wellicht reeds voor een aanzienlijke diepe verstoring in die zone heeft gezorgd. Daarnaast kwamen verschillende recente afvoerkanalen en elektriciteitskabels aan het licht die echter geen verstoring van het archeologische erfgoed hebben teweeggebracht.

3. BIBLIOGRAFIE

- VERAART D., BRADT T. & LEENKNEGT B. 2017, Archeologienota Gent – Sint-Baafskathedraal (prov. Oost-Vlaanderen). Verslag van resultaten bureauonderzoek 2016K262 ID5248, Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.
- VERAART D. & BRADT T. 2017, Archeologienota Gent – Sint-Baafskathedraal (prov. Oost-Vlaanderen). Programma van maatregelen 2016K262 ID5248, Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.

4. BIJLAGEN

Projectcode	2017J182
Onderwerp	Plannenlijst
Plannummer	Bijlage 1
Type	Situeringsplan
Onderwerp	Situering van de werkputten
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/03/2018
Plannummer	Bijlage 2
Type	Allesporenplan
Onderwerp	Overzicht sporen werkputten binnenkoer
Aanmaakschaal	Ongekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	22/03/2018
Plannummer	Bijlage 3
Type	Lijst
Onderwerp	Sporenlijst
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/03/2019
Plannummer	Bijlage 4
Type	Lijst
Onderwerp	Inventarislijst
Aanmaakschaal	/
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/03/2019
Plannummer	Bijlage 5
Type	Lijst
Onderwerp	Fotolijst
Aanmaakschaal	/

Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	13/03/2019

Archeologische prospectie
Gent
Sint-Baafs

Bijlage 1
Situering van de werkputten

Verg.nr.: 2017J182

Monument
Vandekerckhove

Archeologische prospectie
Gent
Sint-Baafs

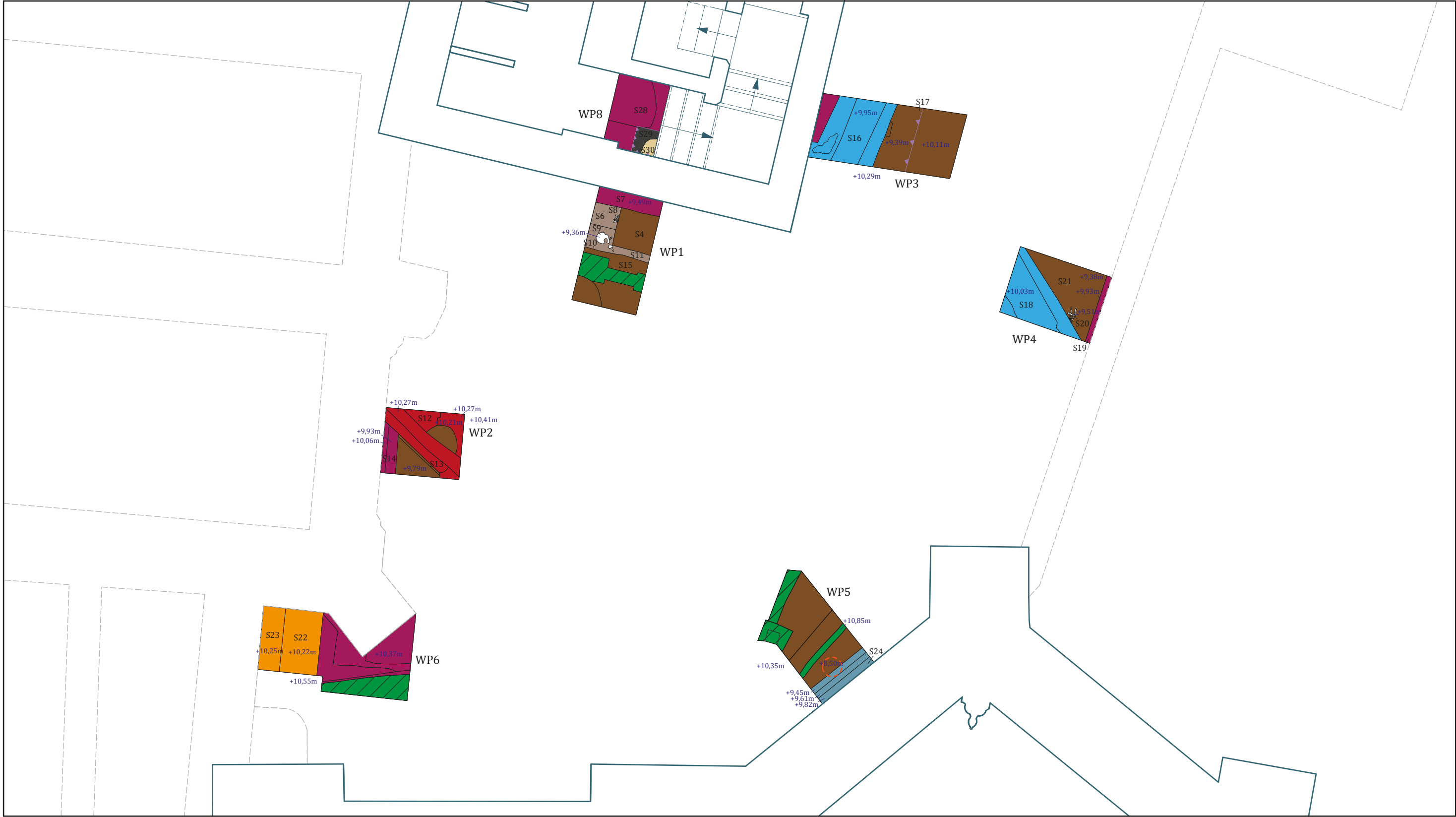
Bijlage 2
Overzicht sporen werkputten binnenkoer

- Verstoring
- Gewelf citerne (20ste eeuw)
- 19de-eeuws afvoerkanaal
- Bakstenen fundering sacristie
- Bruine puinige zandleem
- Bakstenen muur 17de-18de eeuw
- Grafkuil
- Menselijk bot
- Natuurstenen fundering koor Sint-Baafskathedraal
- Zwarte zandige organische laag
- B-horizont of moederbodempzand
- 16de-eeuwse grape (hergebruikt als veegpot)

Verg.nr.: 2017J182

Monument
Vandekerckhove

Spoornummer	Type	Interpretatie	Interface	Zone	Werkput	Vak	Vlak	Periode
1	vloer			1	1	1	1	
2	vloer			1	1	1	1	
3	vloer			1	1	1	1	
4	laag			1	1	1	2	
5	laag			1	1	1	2	
6	laag			1	1	1	2	
7	muur			1	1	1	2	
8	skelet			1	1	1	3	
9	skelet			1	1	1	3	
10	interface	graf		1	1	1	3	
11	laag		10	1	1	1	3	
12	muur			1	2	1	2	
13	muur			1	2	1	2	
14	muur			1	2	1	2	
15	laag			1	1	1	3	
16	muur			1	3	1	1	
17	muur			1	3	1	1	
18	muur			1	4	1	1	
19	muur			1	4	1	1	
20	skelet			1	4	1	1	
21	laag			1	4	1	1	
22	muur			1	5	1	1	
23	muur			1	5	1	1	
24	muur			1	5	1	2	
25	laag			1	8	1	1	
26	interface	kuil		1	8	1	1	
27	interface	vulling		1	8	1	1	
28	muur			1	8	1	1	
29	laag			3	8	1	3	
30	laag			3	8	1	3	
31	muur			1	6	1	1	

Inventarisnummer	Materiaal soort	Technische groep	Opmerkingen	Oorspronkelijke monster	Object	Wanden	Randen	Bodems	Oren	Hals	Gruis	Aantal andere	Aantal totaal
1	aardewerk		HV: 4rand, 2wand; rood geglazuurd: 1oor,1wand; steengoed:				0	0	0	0	0	0	0
2	aardewerk		Steengoed: 1 bodem; hv: 1aanzet oor; rood geglazuurd: 4rand				0	0	0	0	0	0	0
3	aardewerk		1 rood geglazuurde grape; wp5; in twee zakken				0	0	0	0	0	0	0
4	aardewerk		steengoed: 1 wand; rood geglazuurd: 2 rand; wp 4				0	0	0	0	0	0	0
5	metaal	Cu-leg. / koperlegering	Karel V		munt		0	0	0	0	0	0	2
6	metaal	Cu-leg. / koperlegering	VLAANDEREN, Graafschap, Philips II (1555-1598), Cu maille, nr munt				0	0	0	0	0	0	0

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

Gent - Sint-Baafs 2017

BIJLAGE FOTOLIJST

Monument
Vandekerckhove N.V.

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Auteurs: Bradt Tomas

Redactie: Thomas Apers

DSCN8015.JPG - Spoornummer(s): 29, 30 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8014.JPG - Spoornummer(s): 29, 30 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8013.JPG - Spoornummer(s): 29, 30 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8012.JPG - Spoornummer(s): 29, 30 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8011.JPG - Spoornummer(s): 29, 30 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8010.JPG - Spoornummer(s): 29, 30 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8009.JPG - Spoornummer(s): 29, 30 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN8008.JPG - Spoornummer(s): 29, 30 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN7954.JPG - Spoornummer(s): 28 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN7953.JPG - Spoornummer(s): 28 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN7952.JPG - Spoornummer(s): 28 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN7951.JPG - Spoornummer(s): 28 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN7950.JPG - Spoornummer(s): 28 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN7949.JPG - Spoornummer(s): 25, 26, 27 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN7948.JPG - Spoornummer(s): 25, 26, 27 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN7947.JPG - Spoornummer(s): 25, 26, 27 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN7946.JPG - Spoornummer(s): 25, 26, 27 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN7945.JPG - Spoornummer(s): 25, 26, 27 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0577.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 2/7//

DSCN0575.JPG - Spoornummer(s): 31 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0574.JPG - Spoornummer(s): 31 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0573.JPG - Spoornummer(s): 31 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0571.JPG - Spoornummer(s): 31 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0570.JPG - Spoornummer(s): 31 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0569.JPG - Spoornummer(s): 31 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0568.JPG - Spoornummer(s): 31 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0524.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 2/7//

DSCN0522.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 2/7//

DSCN0520.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 2/7//

DSCN0519.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 2/7//

DSCN0518.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 2/7//

DSCN0517.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 2/7//

DSCN0493.JPG - Spoornummer(s): 24 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0492.JPG - Spoornummer(s): 24 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0490.JPG - Spoornummer(s): 24 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0489.JPG - Spoornummer(s): 24 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0488.JPG - Spoornummer(s): 24 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0485.JPG - Spoornummer(s): 24 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0479.JPG - Spoornummer(s): 24 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0478.JPG - Spoornummer(s): 24 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0460.JPG - Spoornummer(s): 24 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0458.JPG - Spoornummer(s): 24 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0457.JPG - Spoornummer(s): 24 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0455.JPG - Spoornummer(s): 24 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0454.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/5//

DSCN0453.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/5//

DSCN0452.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/5//

DSCN0451.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/5//

DSCN0450.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/5//

DSCN0449.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/5//

DSCN0448.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/5//

DSCN0447.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/5//

DSCN0446.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/5//

DSCN0445.JPG - Spoornummer(s): 22, 23 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0442.JPG - Spoornummer(s): 22, 23 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0439.JPG - Spoornummer(s): 22, 23 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0434.JPG - Spoornummer(s): 22, 23 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0433.JPG - Spoornummer(s): 22, 23 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0431.JPG - Spoornummer(s): 22, 23 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0426.JPG - Spoornummer(s): 22, 23 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0425.JPG - Spoornummer(s): 20, 21 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0424.JPG - Spoornummer(s): 19, 20, 21 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0423.JPG - Spoornummer(s): 19, 20, 21 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0422.JPG - Spoornummer(s): 19 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0421.JPG - Spoornummer(s): 16, 19, 20, 21 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0420.JPG - Spoornummer(s): 16, 19, 20, 21 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0416.JPG - Spoornummer(s): 16, 19, 20, 21 - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0414.JPG - Spoornummer(s): 16, 19, 20, 21 - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0413.JPG - Spoornummer(s): 16, 19, 20, 21 - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0411.JPG - Spoornummer(s): 16, 19, 20, 21 - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0410.JPG - Spoornummer(s): 16, 19, 20, 21 - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0409.JPG - Spoornummer(s): 16, 19, 20, 21 - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0408.JPG - Spoornummer(s): 16 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0407.JPG - Spoornummer(s): 16 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0405.JPG - Spoornummer(s): 16 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0403.JPG - Spoornummer(s): 16 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0399.JPG - Spoornummer(s): 16 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0398.JPG - Spoornummer(s): 16 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0397.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/5/1

DSCN0396.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: 1/5/1

DSCN0392.JPG - Spoornummer(s): 12, 13, 14 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0390.JPG - Spoornummer(s): 12, 13, 14 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0389.JPG - Spoornummer(s): 12, 13, 14 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0388.JPG - Spoornummer(s): 12, 13, 14 - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0386.JPG - Spoornummer(s): 12, 13, 14 - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0385.JPG - Spoornummer(s): 12, 13, 14 - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0383.JPG - Spoornummer(s): / - Inventarisnummer(s): / - Structuur: / -
Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /2//

DSCN0380.JPG - Spoornummer(s): 12, 13, 14 - Inventarisnummer(s): / -
Structuur: / - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0378.JPG - Spoornummer(s): 7, 8, 9 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0377.JPG - Spoornummer(s): 7, 8, 9 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0375.JPG - Spoornummer(s): 7, 8, 9 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0373.JPG - Spoornummer(s): 7, 8, 9 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0372.JPG - Spoornummer(s): 7, 8, 9 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0371.JPG - Spoornummer(s): 7, 8, 9 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0367.JPG - Spoornummer(s): 4, 5, 6 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0366.JPG - Spoornummer(s): 4, 5, 6 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0365.JPG - Spoornummer(s): 4, 5, 6 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/- Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0362.JPG - Spoornummer(s): 4, 5, 6 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/- Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0360.JPG - Spoornummer(s): 4, 5, 6 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/- Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0308.JPG - Spoornummer(s): 1, 2, 3 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/- Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0307.JPG - Spoornummer(s): 1, 2, 3 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/- Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0306.JPG - Spoornummer(s): 1, 2, 3 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/- Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0305.JPG - Spoornummer(s): 1, 2, 3 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0304.JPG - Spoornummer(s): 1, 2, 3 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /

DSCN0303.JPG - Spoornummer(s): 1, 2, 3 - Inventarisnummer(s): / - Structuur:
/ - Zone/Werkput/Kijkvenster/Vlak: /